

Scholenfusies en bijzondere bekostiging fusiebekostiging – Let u op?!

Recht op bijzondere bekostiging bij fusie

Besturen in het primair onderwijs hebben bij fusies tussen scholen recht op bijzondere bekostiging. De regelgeving hieromtrent is opgenomen in de [Regeling bijzondere bekostiging bij fusie en opheffing in het primair onderwijs](#). Deze regeling is voor het laatst geactualiseerd op 25 mei 2019. In deze regeling zijn de voorwaarden genoemd voor het verkrijgen van de bijzondere bekostiging en het aantal jaren en hoogte van de bijzondere bekostiging.

Voorwaarden luisteren nauw

Met name in deze voorwaarden schuilen voor schoolbesturen risico's. Deze schuilen in het begrip samenvoeging dat het ministerie van OCW hanteert in deze regeling. In de regeling die in 2015 is ingegaan heeft OCW in de toelichting op de regeling opgenomen dat van samenvoeging pas sprake was als een substantieel van het aantal leerlingen van de opgeheven school mee ging naar de fusieschool. Concreter dan dit werd het niet aangeduid. Bij onderzoeken in 2016 door de Inspectie van het Onderwijs is voor het eerste een kwantitatieve norm geïntroduceerd, namelijk van substantieel werd uitgelegd als minimaal 50% van het aantal leerlingen. Deze onderzoeken hebben geleid tot een (gedeeltelijke) terugvordering van de toegekende bijzondere bekostiging bij ruim 10 scholenfusies. Het betrof hier in nagenoeg alle gevallen scholenfusie waarbij op fusiedatum geen leerlingen zijn overgegaan. De school bestond het laatste jaar uit leerlingen van groep 8, de overige leerlingen waren reeds eerder uitgestroomd naar de fusieschool of een andere school. In eerste aanleg hebben de rechtbanken de schoolbesturen (op 2 na) in het gelijk gesteld, de Raad van State heeft op 4 december 2019 in haar [uitspraak](#) drie besturen in het ongelijk gesteld.

Het onderscheid tussen samenvoeging en fusie

Onder andere vanwege onduidelijkheden in de regeling is in mei 2017 een nieuwe regeling gepubliceerd, deze regeling is in 2019 verlengd. In deze regeling zijn nadrukkelijk kwantitatieve grenzen opgenomen om in aanmerking te komen voor bijzondere bekostiging. Er is nu sprake van samenvoeging indien minimaal 50% van het aantal leerlingen groep 1 tot en met 7 op 1 oktober t-1 van de op te heffen school exact 1 jaar later ingeschreven staat bij de fusieschool. Is dat het geval (substantiële fusie-instroom), dan heeft men recht op een volledige fusiecompensatie, die behoorlijk kan oplopen. Bedraagt het aantal leerlingen, dat meeverhuist naar de fusieschool minder dan 50%, maar wel meer dan 25%, dan is sprake van beperkte fusie-instroom. Er is dan geen sprake van samenvoeging (wel fusie!). De bijzondere bekostiging wordt dan jaarlijks stapsgewijs afgebouwd. Is het percentage instroom lager dan 25% dan ontvangen scholen geen fusiebekostiging.

Eerst het besluit, dan de leerlingenstroom

In bovenstaande zijn de volgende risico's te onderscheiden.

1. De besluitvorming over de fusie vindt normaliter ruim voor de beoogde fusiedatum plaats. Voor het verkrijgen van bijzondere bekostiging zijn scholen afhankelijk van toekomstige leerlingstromen. Scholen hebben nauwelijks invloed op de keuzes die ouders maken waar hun leerling in te schrijven na de opheffing van een school. Een tegenvallend aantal leerlingen dat meeverhuist kan leiden tot een lagere bijzondere bekostiging.
2. Een tweede, wellicht onderbelicht, risico wordt gevormd in de situatie dat er sprake is van een beperkte fusie-instroom. Omdat OCW in dat geval niet meer spreekt van samenvoeging, tellen de leerlingen op 1 oktober t-1 van de op te heffen school niet mee voor de reguliere bekostiging van de fusieschool. Met andere woorden deze leerlingen worden dan in zijn geheel 1 jaar lang niet bekostigd. Een financieel risico waar nu enkele besturen achteraf door zijn verrast.

Belangrijk is daarom ook dat bij de besluitvorming over een scholenfusie met dit risico rekening wordt gehouden.

Ton van Iwaarden
Senior adviseur/controller ad interim
06 – 83 97 63 41
tiwaarden@infinitebv.nl